

'Yazının olmadığı bir dönem düşünüyorum'

"Kuramsal düşüncenin şiire dönüştürülmesi" dediğimiz yerde şiirden söz edilemeyeceğini belirtmek isterim.

MURAT ÇELİK

muratc81@gmail.com

Uyumsuzluğa doğru yürü/ Sa-
de vatandaş iyi yurttaş/ Ve
milli meselelerin kompetanı/
Bana doğru ilerle / Burası
harikalar diyarı" İlk olarak
harikalar diyarınızda çizdi-
ğiniz insanı sormak istiyorum, ideal insanı.

■ İdeal olan, insan olabilir mi? Burada kastettiğim ya da sezdirmeye çalıştığım "in-
san" olmanın dayatmalarından kurtulma vaa-
di olabilir ancak.

Tekno endüstri-
yel uygarlığın pro-
totip olarak özgürlük sınırlarını çizdiği, ya-
şam tarzını belirlediği, itiraz alanlarını gün-
delik politikalara göre daraltıp gevşettiği bir
canlı türü var. Üstelik o da bu dayatmalara
uyum ve itaat gösterdiği ölçüde kendini ide-
alize ediyor. Sistemin dışları arasında yaka-
ladığı ezilme ahengine ne kadar uyum gös-
terirse o ölçüde sistemin işine yarıyor. Ödül,
öyle görünüyor ki, "insan" olmaktan kurtul-
makla elde edebileceğimiz bir varoluş biçimi-
dir. Bu olabilir mi? Nasıl olur? Homo sa-
piens bunu başarabilir mi ya da bu isteği du-
yar mı? Bunların yanıtı konusunda, insan'lık
tarihine de bakarsak, ben hiçbir umut taşıy-
yorum, sadece şiir yazıyorum.

■ *Dik Âlâ'da ve Hayhuy'da yarattığımız poetika ekolojik şiiri imliyor, tabii başka ta-
vırlar da var ama ilk tavrımız doğa; insan ol-
mayan canlılar ve nesnelere üzerinden seslen-
mek. Kuramsal düşünce şiire dönüştürülür-
ken nasıl bir özen göstermek gerekir?*

■ "Kuramsal düşüncenin şiire dönüştürül-
mesi" dediğimiz yerde şiirden söz edileme-
yeceğini belirtmek isterim önce. Şiir biçimin-
de dile gelmiş düşünceler, sezisler, arayışlar,
algılayışlardır hepsi. Önce bir şiir duygusuna
varır insan, bir şiir edası alır dil, oradan iler-
ler. Dilim düşüncemin ürünüdür elbette ama
biri öbürünü öncelemez, birlikte ortaya çıkar-
lar. İçinde duygu da barındıran bir düşünce-
nin şiir biçiminde var olmasıdır sorun. Beni
bir şiire götüren yaşantılar, okumalar düşünce
yoğunluğudur. Elbette zaman içinde inandı-
ğım, vardığım düşüncelerle doludur kafamın
içi ama onları ancak bir şiiri yazmaya başla-
dığım zaman, bir dilin kıvrımları, bir söyleyi-
şin incelikleri içinde kavrarım. Demek ki en
başta bir kavrayışı arama çabası benim şiirim.
Yazmak okurla birlikte bir düşünceyi ele ge-
çirme uğraşına dönüşür bende. Yani bir ku-
ramsal düşüncenin, bir ideolojinin kavramla-
rıyla değil, kendi sesimle, söyleyişimle yaza-
bilirim ancak. Şiire bir bildiri yüklemek der-
dinde değilim ama okur şiirimde bin bir çeşit
bildiri bulursa ona da sevinirim.

DOĞALLIĞIMIZI YİTİRELİ...

■ *Bellekten söz edelim, "Alzheimer" şiiri-
nizde, "Kafamızın içinde büyüyor/ Bellek de-
nen mezarlık" diyorsunuz. Peki ya sözcükler?
F. Jameson'dan ödünç bir ifadeyle sormak
gerekirse "sözcüklerin belleği" var mıdır?*

■ Ben çok daha geriye gidiyorum aslında,
dilin olmadığı, dil varsa bile yazının olmadığı
bir dönemi düşünüyorum. Sembolik bir algı-
yla varoluşumuzun sakatlanmadığı, doğamı-
zın eksiltildiği en saf halimize ulaşmanın
zihniyle kendimi hayal ediyorum. İnsan ister-
se bunu becerebilir. Bunun için uğraşmak an-
lamlıdır. Tabii bir büyük trajedi bunu dille ve
yazıyla yapmak zorunda kalmaktır.

Sanırım insanın bütün çıkışlarını kapatan
bu sembolik işleyişe mahkûm olması, sem-
boller üzerinden işleyen bir hafızayı kaybet-
mesiyle dibe vuruyor. Çünkü sembollerin ör-
düğü bir hafızadan başkası yok elimizde, do-
ğallığımızı yitireli çok olmuş. Hatırlamak is-
teyeceğimiz ne var ki zaten, noktasına geli-
yorum ben çoğu zaman. Hatırlamadığımız
pek çok şey bizi daha mutlu edebilir, edecek-
tir. Hayat boyu yaşadığımız bu dünyayı her
ayrıntısıyla hafızamızda tutmak korkunç bir
şey. Alzheimer ve demans insanlık için bir
armağan gibi, unutsunlar kendilerini. ■